

Робоча програма «Основи дефектології» для студентів галузі знань 0101 Педагогічна освіта, за спеціальністю 5.01010101 Дошкільна освіта

Розробники: Пижевська Ірина Володимирівна,
викладач циклової комісії з педагогічної освіти Університетського коледжу
Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні циклової комісії з педагогічної освіти

Протокол від «29» серпня 2017 р. № 1

Голова циклової комісії

(Артюх Л.Л.)

© _____, 20__ рік
© _____, 20__ рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 1,5	Спеціальність 5.01010101 Дошкільна освіта	Варіативна
Змістових модулів – 1	Галузь знань: 0101 Педагогічна освіта	Рік підготовки: 3-й
Загальна кількість годин - 45		5-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 1,9	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «молодший спеціаліст»	Лекції 10 год.
		Семінарські 12 год.
		Модульний контроль 2 год.
		Самостійна робота 15 год.
		Індивідуальні завдання: 6 год.
		Вид контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Пояснювальна записка

Мета курсу: висвітлення основних закономірностей та особливостей розвитку, виховання та навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку (порушення зору, слуху, мовлення, опорно-рухового апарату, затримка психічного розвитку, розумова відсталість та комбіновані порушення).

Зміст курсу упорядкований у відповідності з концепцією розвитку національної школи, з ідеями українських класиків педагогічної і психологічної наук, видатних громадських діячів.

Завдання курсу:

- надання студентам теоретичних знань щодо загальної характеристики різних категорій дітей з психофізичними порушеннями, етіології, механізмів, симптоматики, класифікації, динаміки протікання даних порушень за умов цілеспрямованого навчання та виховання; формування у студентів категоріальних понять з дефектології;
- сформуванню у студентів умінь правильно діагностувати певне психофізичне порушення та визначати ефективні шляхи корекційного впливу у різних категорій дітей з вадами в розвитку;
- прищеплення особливого ставлення до дітей з психофізичними порушеннями;
- обґрунтувати принципи створення і розвитку системи спеціальних закладів для виховання дітей з метою здійснення оптимального впливу на хід розвитку, формування активної соціально-корисної особистості до самостійної трудової діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен мати такі предметні **компетенції:**

- знання предмету і завдань дефектології;
- розуміння етіології та класифікації аномалій;
- знання основних видів аномального розвитку;
- розуміння особливостей проведення обстеження дітей з порушеннями психофізичного розвитку;
- розуміння особливостей побудови навчально-виховного процесу з дітьми, що мають порушення психофізичного розвитку;
- вміння встановлювати закономірності і особливості навчально-виховного процесу в спеціальних закладах для дітей з психофізичними порушеннями, визначати мету, завдання, зміст, принципи та методи навчання, виховання та трудової підготовки;
- здатність використовувати різні спеціальні технічні засоби, які допомагають дітям з порушеннями в їх пізнавальній діяльності та встановленні контакту з оточуючим світом;
- вміння визначати ефективні шляхи та засоби профілактики психофізичних порушень;
- здатність виявляти особливості та шляхи покращення життя та діяльності дітей з психофізичними порушеннями в соціальному оточенні (сім'ї, трудових та навчальних колективах).

Курс «Основи дефектології» реалізовується через систему лекцій та семінарських занять. Зміст розроблено з врахуванням положень кредитно-модульного навчання. Вміщено короткі пояснення щодо організації роботи за даною системою. Таблиці модульного контролю, контролю за систематичною та активною роботою допоможуть студентам самостійно вести облік виконаної роботи.

Вивчення курсу «Основи дефектології» здійснюється у V семестрі, закінчується підсумковим видом контролю – диференційований залік. Загальна кількість годин становить 45 год, з яких 10 год – лекції, 12 год – семінарські заняття, 2 год – модульний контроль, 6 год – індивідуальних занять, 15 год – самостійна робота.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I. Вступ. Предмет і завдання дефектології. Загальна характеристика, етіологія аномального розвитку та основні групи дітей з порушеннями психофізичного розвитку

Тема 1. Вступ. Предмет і завдання дефектології. Загальна характеристика та етіологія аномального розвитку

Тема 2. Діти з порушеннями зору та слуху

Тема 3. Діти з порушеннями мовлення та опорно-рухового апарату

Тема 4. Діти із затримкою психічного розвитку, розумовою відсталістю та комбінованими порушеннями

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем		Кількість годин						
		денна форма						
		усього	у тому числі					
лекції	практ.		сем.	пк	інд.	с.р.		
Змістовий модуль 1. Вступ. Предмет і завдання дефектології. Загальна характеристика, етіологія аномального розвитку та основні групи дітей з порушеннями психофізичного розвитку								
1.	Вступ. Предмет і завдання дефектології. Загальна характеристика та етіологія аномального розвитку	10	2		4			4
2.	Діти з порушеннями зору та слуху	9	2		2		2	3
3.	Діти з порушеннями мовлення та опорно-рухового апарату	9	2		2		2	3
4.	Діти із затримкою психічного розвитку, розумовою відсталістю та комбінованими порушеннями	15	4		4		2	5
5.	Модульна контрольна робота 1.	2				2		
Разом за змістовим модулем 1		45	10		12	2	6	15
Усього годин		45	10		12	2	6	15

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Дефектологія як наука, її науково-теоретичні основи. Етіологія, форми і види психофізичних порушень.	4
2	Загальна характеристика дітей з порушення зору та слуху. Особливості їх обстеження, навчання та виховання.	2
3	Загальна характеристика дітей з порушення мовлення та опорно-рухового апарату. Особливості їх обстеження, навчання та виховання.	2
4	Загальна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку, розумовою відсталістю та комбінованими порушеннями. Особливості їх обстеження, навчання та виховання.	4
Разом		12 год.

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
1	Вступ. Предмет і завдання дефектології. Загальна характеристика та етіологія аномального розвитку	4	5
2	Діти з порушеннями зору та слуху	3	5
3	Діти з порушеннями мовлення та опорно-рухового апарату	3	5
4	Діти із затримкою психічного розвитку, розумовою відсталістю та комбінованими порушеннями	5	5
	Разом	15 год.	20

Навчально-методична карта дисципліни «Основи дефектології»

Разом: 45 год., із них: 10 год. – лекцій, 12 год. – семінарських занять, 6 год. – індивідуальна робота, 15 год. – самостійна робота, 2 год. – модульний контроль. 6 семестр закінчується складанням заліку.

Модулі	Змістовий модуль I.			
Назва модуля	Вступ. Предмет і завдання дефектології. Загальна характеристика, етіологія аномального розвитку та основні групи дітей з порушеннями психофізичного розвитку			
Лекції	1	2	3	4-5
Теми лекцій	Вступ. Предмет і завдання дефектології. Загальна характеристика та етіологія аномального розвитку.	Діти з порушеннями зору та слуху	Діти з порушеннями мовлення та опорно-рухового апарату	Діти із затримкою психічного розвитку, розумовою відсталістю та комбінованими порушеннями
Теми семінарських занять	Дефектологія як наука, її науково-теоретичні основи. Етіологія, форми і види психофізичних порушень.	Загальна характеристика дітей з порушення зору та слуху. Особливості їх обстеження, навчання та виховання.	Загальна характеристика дітей з порушення мовлення та опорно-рухового апарату. Особливості їх обстеження, навчання та виховання.	Загальна характеристика дітей із затримкою психічного розвитку, розумовою відсталістю та комбінованими порушеннями. Особливості їх обстеження, навчання та виховання.
Самостійна робота	Табл. 6			
Вид поточного контролю	Модульна контрольна робота			
Підсумковий контроль	Залік			

7. Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: виконання практичних робіт.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

8. Методи контролю

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.

Методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

№ п/п	Вид діяльності	Кількість	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість балів
1.	Відвідування лекцій	5	1	5
2.	Відвідування семінарських занять	6	1	6
3.	Робота на семінарі (доповідь, виступ, повідомлення, участь у дискусії)	6	10	60
4.	Виконання завдання для самостійної роботи	4	5	20
5.	Виконання модульної контрольної роботи	1	25	25
Всього				116
Залік Коефіцієнт		1,16		

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота				Сума	Підсумковий тест
Змістовий модуль 1				100	залік
T1	T2	T3	T4-5		
116					
Всього 116					

11. Шкала оцінювання

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно - відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання - незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу - досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення

12. Методичне забезпечення

- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ схематична наочність;
- ✓ засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

13. Очікувані результати

- наявність знань щодо предмету і завдань дефектології;
- розуміння етіології та класифікації аномалій;
- наявність знань щодо основних видів аномального розвитку;
- розуміння особливостей проведення обстеження дітей з порушеннями психофізичного розвитку;
- розуміння особливостей побудови навчально-виховного процесу з дітьми, що мають порушення психофізичного розвитку;
- наявність вмінь встановлювати закономірності і особливості навчально-виховного процесу в спеціальних закладах для дітей з психофізичними порушеннями, визначати мету, завдання, зміст, принципи та методи навчання, виховання та трудової підготовки;
- здатність використовувати різні спеціальні технічні засоби, які допомагають дітям з порушеннями в їх пізнавальній діяльності та встановленні контакту з оточуючим світом;
- наявність вмінь визначати ефективні шляхи та засоби профілактики психофізичних порушень;
- здатність виявляти особливості та шляхи покращення життя та діяльності дітей з психофізичними порушеннями в соціальному оточенні (сім'ї, трудових та навчальних колективах).

14. Рекомендована література

Базова

1. Кисла О.Ф. Корекційна педагогіка: навч.посібник / О.Ф.Кисла. - К.: Кондор-Видавництво, 2015. - 320 с.
2. Логопедія: підручник [Текст] / за ред. М.К. Шеремет. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2017. – 856 с.
3. Мартинчук О.В. Основи корекційної педагогіки: [навч.-метод. посіб. Для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта»] / Олена Валеріївна Мартинчук. – К.: Київськ. ун-т імені Бориса Грінченка, 2010. – 288 с.
4. Маруненко І.М. Роль спадковості та навколишнього середовища в генезі захворювань: [науково-методич. посіб.] / І.М.Маруненко, Л.Г.Горяна, Є.О.Неведомська. – К.: Вітас, 2010. – 64 с.
5. Миронова С.П. Основи корекційної педагогіки навчальний посібник / С.П.Миронова, О.В.Гаврилов, М.П.Матвеева, за заг ред С.П.Миронової — Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Опенка, 2010 - 264 с

Допоміжна

1. Богущ А.М. Мовленнєвий розвиток дітей від народження до 7 років: [монографія] / Алла Михайлівна Богущ. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2004. – 376 с.
2. Вознюк Л.М., Климчук Н.Б., Мерленко І.М., Петрович В.С. Дитячий церебральний параліч: поради батькам і педагогам. – Луцьк, 2002. – 74 с.
3. Вступ до абілітації та реабілітації дітей з обмеженнями життєдіяльності:[навчально-методичний посібник] / Л.Б.Людквіст, В.В.Бурлака, А.Г.Шевцов [та ін.]. – К.: Герб, 2007. – 288 с.
4. Кот М. З. Теорія і методика виховної роботи: Навчальний посібник. - К., 2011. - 216 с.
5. Малярчук А.Я. Дидактичний матеріал для виправлення мовленнєвих недоліків: [навчальний посібник] / Антоніна Яківна Малярчук. – К.: Літера ЛТД, 2005. – Ч. I. – 272 с.
6. Малярчук А.Я. Дидактичний матеріал для виправлення мовленнєвих недоліків: [навчальний посібник] / Антоніна Яківна Малярчук. – К.: Літера ЛТД, 2005. – Ч. II. – 184 с.
7. Малярчук А.Я. Обстеження мовлення дітей: [дидактичний матеріал] / Антоніна Яківна Малярчук. – К.: Літера ЛТД, 2003. – 104 с.
8. Манько Н.В. Діагностика та корекція мовленнєвого розвитку дітей раннього віку: [науково-методичний посібник] / Наталія Володимирівна Манько. – К.: КНТ, 2008. – 256 с.
9. Савіна Л.П. Пальчикова гімнастика для розвитку мовлення: [посібник для батьків і педагогів] / Лідія Павлівна Савіна. – К.: Вид-во «Школа», 2002. – 48 с.
10. Савченко М.А. Методика виправлення вад вимови фонем у дітей / Марія Аврамівна Савченко. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2007. – 160 с.
11. Сак Т.В. Особлива дитина: Від народження до 6 років: [поради батькам] / Тамара Василівна Сак. – К.: Літера ЛТД, 2008. – 144 с., іл.
12. Сєдих Н.О. Вчимося писати й говорити правильно: поради логопеда / Неля Олексіївна Сєдих. – Харків: Видавнича група «Основа», 2007. – 176 с.
13. Синьов В.М., Копернік Г.М. Основи дефектології: навч. посібник. – К.: Вища шк., 1994. – 143 с.
14. Сухар В.Л. Розвиток звукової культури мовлення дітей молодшого дошкільного віку / Упоряд. В.Л. Сухар. – Х.: Веста: Вид-во «Ранок», 2008. – 80 с.
15. Тищенко В. Як навчити дитину правильно розмовляти: Від народження до 5 років: [поради батькам] / В. Тищенко, Ю. Рібцун. – К.: Літера ЛТД, 2006. – 128 с.

15. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського www.dnrb.gov.ua/
3. Бібліотека українських підручників <http://pidruchniki.ws/>
4. Сайт «Української асоціації корекційних педагогів www.UASP.org.ua